Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (пети състав)

15 ноември 2018 година*

„Преюдициално запитване — Регламент (ЕО) № 1008/2008 — Член 2, точка 18 — Член 23, параграф 1 — Транспорт — Общи правила за извършване на въздухоплавателни услуги в Европейския съюз — Информиране — Посочване на крайната цена, която трябва да се заплати — Включване на въздухоплавателните тарифи в крайната цена, която трябва да се заплати — Задължение за посочване на въздухоплавателните тарифи в евро или в местна валута — Избор на релевантната местна валута — Критерии за привързване“

По дело C-330/17

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия) с акт от 27 април 2017 г., постъпил в Съда на 2 юни 2017 г., в рамките на производство по дело

Verbraucherzentrale Baden-Württemberg e.V.

срещу

Germanwings GmbH,

СЪДЪТ (пети състав),

състоящ се от: K. Lenaerts, председател на Съда, изпълняващ функциите на председател на пети състав, F. Biltgen (докладчик) и E. Levits, съдии,

генерален адвокат: H. Saugmandsgaard Øe,

секретар: C. Strömholm, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 19 април 2018 г.,

като има предвид становищата, представени:

– за Verbraucherzentrale Baden-Württemberg eV, от B. Stillner, Rechtsanwalt,

– за Germanwings GmbH, от P. Baukelmann и N. Tretter, Rechtsanwälte,

– за Европейската комисия, от W. Mölls и F. Wilman, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 28 юни 2018 г.,

* Език на производството: немски.

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 2, точка 18 и на член 23, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1008/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 24 септември 2008 година относно общите правила за извършване на въздухоплавателни услуги в Общността (ОВ L 293, 2008 г., стр. 3).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между Germanwings GmbH и Verbraucherzentrale Baden-Württemberg eV (организация на потребителите, провинция Баден Вюртемберг, Германия) (наричана по-нататък „Verbraucherzentrale“) по повод факта, че Germawings посочило въздухоплавателните тарифи за полет от Лондон (Обединено кралство) до Щутгарт (Германия) в британски лири.

Правна уредба

3 Съображение 16 от Регламент № 1008/2008 гласи следното:

„Потребителите следва да бъдат в състояние ефективно да сравняват цените на въздухоплавателните услуги на различните авиокомпании. Затова крайните цени, заплащани от потребителя за въздухоплавателни услуги с произход от Общността, следва по всяко време да указват, че включват всички данъци, такси и налози. Въздушните превозвачи от Общността се насърчават също така да указват крайната цена за извършваните от тях въздухоплавателни услуги от трети страни към Общността“.

4 Член 1 от този регламент, озаглавен „Предмет“, в параграф 1 предвижда:

„Настоящият регламент урежда лицензирането на въздушните превозвачи от Общността, правото на въздушните превозвачи от Общността да извършват вътрешнообщностни въздухоплавателни услуги и ценообразуването за предоставяне на вътрешнообщностни въздухоплавателни услуги“.

5 Озаглавеният „Определения“ член 2 от посочения регламент по-специално гласи:

„За целите на настоящия регламент:

[…]

18. „въздухоплавателни тарифи“ означава цените, изразени в евро или в местна валута, заплащани на въздушните превозвачи, техните представители или на други продаващи билети лица за превоза от пътници за въздухоплавателните услуги, както и условията, при които тези цени са валидни, включително възнаграждението и условията, които се предлагат за посредничество, и други допълнителни услуги“.

6 Член 22 от същия регламент, озаглавен „Свобода на ценообразуването“, предвижда в параграф 1:

„Без да се засяга член 16, параграф 1, въздушните превозвачи от Общността и, при условия на реципрочност, въздушните превозвачи от трети държави определят свободно тарифите и таксите за вътрешнообщностни въздухоплавателни услуги“.

7 Член 23 от Регламент № 1008/2008, озаглавен „Информиране и недопускане на дискриминация“, предвижда в параграф 1:

„Достъпните за масовия потребител въздухоплавателни тарифи и такси, предлагани или публикувани под всякаква форма, включително по [и]нтернет, за въздухоплавателни услуги от летище, разположено на територията на държава членка, за която се прилага Договорът, включват приложимите за тях условия. Крайната цена, която трябва да се заплати, се посочва винаги и включва приложимите въздухоплавателни тарифи или такси, както и всички приложими данъци, такси, допълнителни такси и тарифи, които няма как да бъдат избегнати и които могат да се предвидят към момента на публикуването. Освен посочване на крайната цена, се посочва най-малко следното:

а) въздухоплавателните тарифи или такси;

б) данъци;

в) летищни такси; и

г) други такси, допълнителни такси или тарифи, като например свързани със сигурността или горивото;

в случаите, когато елементите от букви б), в) и г) са добавени към въздухоплавателните тарифи или такси. Незадължителните ценови добавки се съобщават по ясен, прозрачен и недвусмислен начин в началото на всеки процес на резервация, като приемането им от страна на потребителя се основава на „възможност за избор“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

8 Germanwings е установен в Германия въздушен превозвач.

9 В началото на септември 2014 г. потребител, който се намира в Германия, резервира на интернет страницата на Germanwings, www.germanwings.de, полет от Лондон до Щутгарт.

10 На тази страница тарифата за полета е посочена само в британски лири. Освен това след резервацията за този полет потребителят получава фактура, в която тарифата и други разходи са посочени в британски лири.

11 Като счита, че тази практика представлява нелоялно поведение и че тарифите трябва да бъдат посочени в евро, Verbraucherzentrale, уведомена от въпросния потребител, предявява срещу Germanwings иск за преустановяване на тази практика пред Landgericht Köln (Областен съд Кьолн, Германия), който последният уважава.

12 Germanwings обжалва постановеното от тази юрисдикция решение пред Oberlandesgericht Köln (Върховен областен съд Кьолн, Германия), който уважава жалбата с мотива, че Регламент № 1008/2008 не забранява на въздушните превозвачи да посочват въздухоплавателните тарифи във валута, различна от еврото.

13 Сезиран с ревизионна жалба срещу решението, постановено във въззивното производство, Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия) счита, че разрешаването на спора в главното производство зависи от тълкуването на член 23, параграф 1 и на член 2, точка 18 от Регламент № 1008/2008.

14 Запитващата юрисдикция иска, на първо място, да се установи, дали член 23, параграф 1 от този регламент следва да се тълкува в смисъл, че ако въздухоплавателните тарифи за вътрешнообщностните полети не са посочени в евро, те трябва да са изразени в определена местна валута или въздушните превозвачи са свободни да изберат релевантната в това отношение местна валута.

15 Според запитващата юрисдикция тезата, че въздушните превозвачи са свободни да посочат въздухоплавателните тарифи в избраната от тях местна валута, се подкрепя a priori, от една страна, от факта, че от член 23, параграф 1 от Регламент № 1008/2008 не следва изрично задължение да посочват въздухоплавателните тарифи в определена валута, и от друга страна, от текста на член 22, параграф 1 от този регламент, който предвижда, че въздушните превозвачи поначало определят свободно тарифите си за вътрешнообщностните въздухоплавателни услуги. Запитващата юрисдикция обаче счита, че целта на Регламент № 1008/2008, която, видно от съображение 16 от него, е да даде на потребителите възможност ефективно да сравняват цените на въздухоплавателните услуги на различните авиокомпании, би била застрашена, ако на въздушните превозвачи се даде такава свобода на преценка.

16 На второ място, в случай че Съдът приеме, че ако не са изразени в евро, въздухоплавателните тарифи трябва да бъдат посочени в предварително определена местна валута, запитващата юрисдикция по същество иска да установи как да тълкува понятието „местна валута“, съдържащо се в член 2, точка 18 от посочения регламент, по-специално когато въздушен превозвач със седалище в една държава членка предложи на потребителя по интернет полет с място на излитане на територията на друга държава членка, чиято валута не е еврото.

17 Според запитващата юрисдикция множество местни валути могат да бъдат релевантни в това отношение, а именно валутата, която е законно платежно средство в държавата членка, на чиято територия е установен въздушният превозвач, валутата, която е законно платежно средство в държавата членка, в която се намира потребителят, валутата, към която насочва „домейнът от първо ниво на интернет страницата, на която се оповестява предложението на въздушния превозвач“, или валутата, която е законно платежно средство в държавата членка по мястото на излитане на съответния полет.

18 Запитващата юрисдикция счита, че изборът на валутата, която е законно платежно средство в държавата членка по мястото на излитане на съответния полет, би съответствал в най-голяма степен на целта, преследвана с Регламент № 1008/2008. Освен това тя отбелязва, че практиката на въздушните превозвачи е да използват тази валута. Съдът обаче все още не се е произнасял по този въпрос.

19 При тези условия Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли въздухоплавателните тарифи за вътреобщностни въздухоплавателни услуги, които тарифи е необходимо да се посочват съгласно член 23, параграф 1, второ и трето изречение от Регламент № 1008/2008, да бъдат в определена валута, ако не са в евро?

2) При утвърдителен отговор на първия въпрос:

В каква местна валута могат да бъдат посочени тарифите по член 2, точка 18 и член 23, параграф 1, второ и трето изречение от Регламент № 1008/2008, когато установен в една държава членка (в случая Германия) въздушен превозвач рекламира и предлага на потребител в интернет въздухоплавателна услуга с място на излитане в друга държава членка (в случая Обединеното кралство)?

Във връзка с това релевантно ли е, че за предложението се използва интернет адрес със специфичен за определена страна домейн от първо ниво (в случая www.germanwings.de), който насочва към държавата членка по седалището на въздушния превозвач, и че потребителят пребивава в тази държава членка?

Има ли значение, че всички или повечето въздушни превозвачи посочват съответните цени в местната валута, използвана в мястото на излитане?“.

По преюдициалните въпроси

20 Със своите въпроси, които следва да бъдат разгледани заедно, запитващата юрисдикция по същество пита дали член 23, параграф 1 от Регламент № 1008/2008 във връзка с член 2, точка 18 от този регламент трябва да се тълкува в смисъл, че когато посочват въздухоплавателните тарифи за вътрешнообщностните въздухоплавателни услуги, въздушните превозвачи, които не изразяват тези тарифи в евро, могат да ги посочат във всяка избрана от тях местна валута. При отрицателен отговор запитващата юрисдикция иска да се установи дали в случай като разглеждания в главното производство, при който въздушен превозвач, установен в държава членка, чиято валута е еврото, предлага по интернет въздухоплавателна услуга с място на излитане на съответния полет в друга държава членка, чиято валута не е еврото, въздухоплавателните тарифи могат, ако не са изразени в евро, да бъдат посочени във валутата, която е законно платежно средство в последната държава членка.

21 За да се отговори на тези въпроси, следва да се припомни, от една страна, че член 23, параграф 1 от Регламент № 1008/2008 предвижда, че когато предлагат въздухоплавателни услуги от летище, разположено на територията на държава членка, въздушните превозвачи са длъжни да посочват винаги крайната цена, която трябва да се заплати, включваща по-специално въздухоплавателните тарифи. От друга страна, член 2, точка 18 от този регламент — който определя понятието „въздухоплавателни тарифи“ като цените, заплащани на въздушните превозвачи, техните представители или на други продаващи билети лица за превоза от пътници за въздухоплавателните услуги, както и условията, при които тези цени са валидни, включително възнаграждението и условията, които се предлагат за посредничество, и други допълнителни услуги — уточнява, че тези цени са изразени „в евро или в местна валута“.

22 Текстът на тези разпоредби обаче не уточнява в каква местна валута въздушните превозвачи трябва да посочват въздухоплавателните тарифи, когато тези превозвачи не ги изразяват в евро.

23 В този контекст следва да се припомни, че съгласно постоянната практика на Съда, при тълкуването на разпоредба от правото на Съюза трябва да се вземе предвид не само нейният текст, но и целите, преследвани от правната уредба, от която тя е част, както и генезисът на тази правна уредба (вж. в този смисъл решение от 11 юли 2018 г., E LATS, C-154/17, EU:C:2018:560, т. 18 и цитираната съдебна практика).

24 Що се отнася до целите, преследвани с член 23, параграф 1 от Регламент № 1008/2008 във връзка с член 2, точка 18 от този регламент, както от заглавието на първата разпоредба, така и от нейното съдържание ясно личи, че тя е насочена по-специално към информиране за и прозрачност на цените на въздухоплавателните услуги от летище, разположено на територията на държава членка, и следователно допринася за осигуряването на защита на потребителите, които ползват посочените услуги (решение от 6 юли 2017 г., Air Berlin, C-290/16, EU:C:2017:523, т. 30 и цитираната съдебна практика).

25 Както отбелязва генералният адвокат в точка 47 от заключението си, тази прозрачност на цените позволява да се осигури по-нормална конкуренция между въздушните превозвачи, тъй като се избягва по-специално положението, при което въздушните превозвачи предлагат непълна цена в началото на сделката и добавят различни допълнителни такси към цената точно преди завършването ѝ.

26 По-нататък съображение 16 от Регламент № 1008/2008 гласи, че потребителите следва да бъдат в състояние ефективно да сравняват цените на въздухоплавателните услуги на различните авиокомпании и че при това положение крайните цени, заплащани от потребителя за въздухоплавателни услуги от летище, разположено на територията на Европейския съюз, следва по всяко време да указват, че включват всички данъци, такси и налози.

27 Следователно член 23, параграф 1 от Регламент № 1008/2008, разглеждан във връзка с член 2, точка 18 от този регламент и в светлината на съображение 16, цели да осигури прозрачност на цените, състояща се в това всички компоненти на крайната цена, която трябва да се заплати, сред които е въздухоплавателната тарифа, да бъдат посочени така, че да се гарантира не само по-нормална конкуренция между въздушните превозвачи, но и възможност за потребителя да сравни във всеки момент ефективно и в тяхната цялост цените, предлагани от различните въздушни превозвачи за една и съща услуга. Така Регламент № 1008/2008 цели да гарантира, че потребителят е в състояние да прецени по-високата или по-ниска стойност на крайната цена, която трябва да заплати и която различните въздушни превозвачи предлагат за една и съща услуга.

28 Налага се обаче изводът, че тази цел за ефективно сравняване на цените ще бъде застрашена, ако член 23, параграф 1 от Регламент № 1008/2008 във връзка с член 2, точка 18 от този регламент трябва да се тълкува в смисъл, че изборът, с който разполагат въздушните превозвачи, за да определят в каква валута да посочат въздухоплавателните тарифи за вътрешнообщностните въздухоплавателни услуги, не е ограничен по никакъв начин.

29 Всъщност такова тълкуване би означавало да се позволи евентуално на различните въздушни превозвачи да посочват за една и съща услуга въздухоплавателните тарифи в различни валути, без те да имат връзка с предлаганата услуга или с потребителя. Подобно положение не само би могло да го заблуди относно реално прилаганите цени, но освен това би го затруднило при ефективното сравняване на цените, предлагани от различните въздушни превозвачи.

30 Що се отнася до генезиса на разглежданите разпоредби, следва да се припомни, че член 2, точка 18 от Регламент № 1008/2008 заменя член 2, буква а) от Регламент (ЕИО) № 2409/92 на Съвета от 23 юли 1992 година относно тарифите на самолетните билети и таксите за услуги за въздушен превоз (ОВ L 240, 1992 г., стр. 15; Специално издание на български език, 2007 г., глава 7, том 2, стр. 176), в който се посочват „цените, изразени в екю или в местна валута“.

31 В това отношение е важно да се отбележи, че екюто бе не местна валута, а общ стандарт, който се използваше единствено за да позволи като цяло по-добра сравнимост на цените, така че посочването от въздушните превозвачи на въздухоплавателните тарифи в екю да улесни сравняването на цените от съответните потребители.

32 Макар законодателят на Съюза да заменя думата „екю“ с думата „евро“, така че член 2, точка 18 от Регламент № 1008/2008 вече дава на въздушните превозвачи избора да посочат въздухоплавателните тарифи за вътрешнообщностните въздухоплавателни услуги „в евро или в местна валута“, така или иначе логиката в основата на тази разпоредба не е променена.

33 Всъщност, както подчертава по същество генералният адвокат в точка 32 от своето заключение, от една страна, от съображения 2 и 6, както и от член 2 от Регламент (ЕО) № 1103/97 на Съвета от 17 юни 1997 година относно определени разпоредби, отнасящи се до въвеждането на еврото

(ОВ L 162, 1997 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 10, том 1, стр. 81), и от друга страна, от съображение 2 и член 2 от Регламент (ЕО) № 974/98 на Съвета от 3 май 1998 година относно въвеждането на е[в]рото (ОВ L 139, 1998 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 10, том 1, стр. 112, попр. Специално издание на български език, 2007 г., глава 10, том 1, стр. 112) изрично следва, че считано от 1 януари 1999 г., европейската парична единица вече не се обозначава с екю, а е заменена с евро.

34 При това положение еврото трябва да се счита за референтна валута, която, използвана от въздушните превозвачи за посочване на въздухоплавателните тарифи, е в състояние — също както екюто — да осигури по-добра сравнимост на цените, особено като се има предвид, че тази валута се използва в 19 от 28-те държави членки и следователно може да е известна на много хора.

35 В този контекст не може да се приеме, че като избират да изразят въздухоплавателните тарифи за вътрешнообщностните въздухоплавателни услуги във валута, различна от еврото, въздушните превозвачи могат да затруднят и дори практически да възпрепятстват сравняването на цените от съответните потребители, така че да поставят под въпрос из основи целта за ефективна сравнимост на цените, преследвана с член 23, параграф 1 от Регламент № 1008/2008, и следователно, да лишат тази разпоредба от голяма част от полезното ѝ действие.

36 В това отношение е важно е да се добави, както генералният адвокат по същество отбелязва в точка 64 от заключението си, че ефективната сравнимост на цените би била улеснена, ако въздушните превозвачи посочват въздухоплавателните тарифи в местна валута, която е обективно свързана с предлаганата услуга.

37 От практиката на Съда обаче е видно, че мястото на излитане и мястото на пристигане на съответния полет трябва да се считат на същото основание за основно място за предоставяне на въздухоплавателните услуги (вж. в този смисъл решение от 7 март 2018 г., flightright и др., C-274/16, C-447/16 и C-448/16, EU:C:2018:160, т. 68), тъй като на тези места започва и съответно завършва изпълнението на посочените услуги.

38 При това положение местната валута, която е законно платежно средство в държавата членка по мястото на излитане или по мястото на пристигане на съответния полет, трябва да се счита за тясно свързана с предлаганата услуга.

39 От всички изложени по-горе съображения е видно, че член 23, параграф 1 от Регламент № 1008/2008 във връзка с член 2, точка 18 от този регламент следва да се тълкува в смисъл, че когато посочват въздухоплавателните тарифи за вътрешнообщностните въздухоплавателни услуги, въздушните превозвачи, които не изразяват тези тарифи в евро, трябва да изберат местна валута, която е обективно свързана с предлаганата услуга. Такава е по-специално валутата, която е законно платежно средство в държавата членка, в която се намира мястото на излитане или мястото на пристигане на съответния полет.

40 Така в случай като разглеждания в главното производство, при който въздушен превозвач, установен в държава членка, чието законно платежно средство е еврото, предлага по интернет въздухоплавателна услуга с място на излитане на съответния полет в друга държава членка, чието законно платежно средство е валута, различна от еврото, въздухоплавателните тарифи могат, ако не са изразени в евро, да бъдат посочени във валутата, която е законно платежно средство в последната държава членка.

По съдебните разноски

41 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (пети състав) реши:

Член 23, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1008/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 24 септември 2008 година относно общите правила за извършване на въздухоплавателни услуги в Общността във връзка с член 2, точка 18 от този регламент следва да се тълкува в смисъл, че когато посочват въздухоплавателните тарифи за вътрешнообщностните въздухоплавателни услуги, въздушните превозвачи, които не изразяват тези тарифи в евро, трябва да изберат местна валута, която е обективно свързана с предлаганата услуга. Такава е по-специално валутата, която е законно платежно средство в държавата членка, в която се намира мястото на излитане или мястото на пристигане на съответния полет.

Така в случай като разглежданията в главното производство, при който въздушен превозвач, установен в държава членка, чието законно платежно средство е еврото, предлага по интернет въздухоплавателна услуга с място на излитане на съответния полет в друга държава членка, чието законно платежно средство е валута, различна от еврото, въздухоплавателните тарифи могат, ако не са изразени в евро, да бъдат посочени във валутата, която е законно платежно средство в последната държава членка.

Подписи